

KRONIEKEN

Algemeen

Feestbundels

1988 lijkt een slecht jaar voor feestbundelhaters te worden. Het 150-jarig jubileum van een aantal eerbiedwaardige instituties zoals Burgerlijk Wetboek, Wetboek van Koophandel en Hoge Raad heeft diverse instellingen geïnspireerd tot het plannen van feestbundels. Een daarvan, de Leidse bundel *'Recht vooruit'* (Zwolle 1988), staat op het punt van verschijnen. In de volgende kroniek zal op de inhoud kunnen worden ingegaan. Ook de bundel die ter gelegenheid van het anderhalve eeuwfeest van de Hoge Raad het licht zal zien, telt tenminste een bijdrage die uit NIEUW BW-perspectief interessant is.

Hiertegenover kan worden gesteld dat 1987 een rustig feestbundeljaar is geweest. Van de meest recente bundels noem ik *Ex Iure/Veertien* opstellen bij het veertiende lustrum van Societas Iuridica Grotius en de vierhonderdenvijfde geboortedag van Grotius, Arnhem 1987. Deze bundel bevat onder meer een bijdrage van B. G. P. Rogmans, Over de betekenis van verkeersopvattingen in het nieuwe BW, blz. 141-156, die een nuttige inventarisatie van deze niet onbelangrijke figuur geeft.

Jaarboeken en kronieken

Onlangs is de vierde editie van het *BW-krant jaarboek* verschenen. Het jaarboek 1988 draagt als motto 'oud en nieuw', hetgeen uiteraard ziet op het bovengenoemde jubileum van het BW en op de spoedig te verwachten invoering van het nieuwe wetboek. Verder in deze kroniek zullen de verschillende aan NIEUW BW gewijde bijdragen worden vermeld. Ik maak daarbij van de gelegenheid gebruik om ook aandacht te besteden aan de editie 1987 van het *BW-krant jaarboek*, die geheel in het teken van het schadeverhaal stond.

Eveneens kort geleden is verschenen de *Kroniek van het privaatrecht over 1986*, verzorgd door het Molengraaff Instituut voor Privaatrecht. Tot voor kort verscheen deze kroniek in RM Themis. Dat blad heeft evenwel een nieuwe formule gekozen en de kronieken beëindigd. In elk geval twee kronieken worden thans onafhankelijk van RM Themis voortgezet. Behalve de kroniek van het privaatrecht is dat de kroniek van het personen-, familie- en jeugdrecht, die in eigen beheer door de Katholieke Universiteit Brabant en de Rijksuniversiteit Utrecht wordt uitgegeven. De *kroniek van het privaatrecht* ver-

schijnt bij W. E. J. Tjeenk Willink te Zwolle.

Boek 3 titel 2

Nietigheden

Het is al weer lang geleden dat een monografie over het moeilijke onderwerp van de nietigheden is geschreven. Thans ligt voor ons een 430 pagina's tellende dissertatie getiteld *'Nietigheid en vernietigbaarheid van rechtshandelingen'* (Deventer 1988). Op 28 januari jl. verwierf Jac. Hijma, bekend van het Compendium Hijma/Olthof, met dit proefschrift een Leidse doctorsgraad en wel cum laude. Terecht, want het is een fraai geschreven werk dat ons inzicht in het leerstuk van de nietigheden vergroot. Daaraan draagt bij de aandacht die de schrijver schenkt aan het Duitse recht.

Centraal in deze dissertatie staat de regeling van de nietigheden in het NIEUW BW. Die regeling krijgt het van de auteur zwaar te verduren. Ook de doctrine moet het ontgelden. Daarbij moet wel worden aangetekend dat Hijma weliswaar beweert dat zijn gedachten ook buiten het contractenrecht opgaan, maar dit lijkt niet geheel juist. Zo houdt zijn bestrijding van de figuur van de non-existente rechtshandeling geen stand, indien men het huwelijk in de beschouwingen betreft.

Voor het binnenkort geldende NIEUW BW-recht zijn Hijma's ideeën, ondanks het feit dat zij vooral tot de wetgever zijn gericht, toch van belang. Ik geef een voorbeeld. Het arrest van de Hoge Raad van 6 februari 1987, 1987, 986 (J.B.M.V.), TVC 1988, (Jac. Rinkes) heeft in financieringskringen in ons land voor de nodige opschudding gezorgd. Tot dan was aangenomen dat financieringen werden beheerst ofwel door de Wet op het Afbetalingsstelsel ofwel door de Wet op het Consumptief Geldkrediet (wCGK). Plotseling doorbrak de HR dit gesloten stelsel: vastgesteld werd dat een afbetalingstransactie mede kon worden beheerst door de wCGK. Deze uitspraak bedreigt zo'n 150 000 overeenkomsten met een waarde van f 2,5 miljard aan oorspronkelijk krediet met nietigheid. Uitgaande van de oude jurisprudentie immers werden vele driepartijen huurkoopovereenkomsten en financiële lease-overeenkomsten niet conform de wCGK-eisen gesloten. Inmiddels is de ministerraad akkoord gegaan met een reparatiewet voor het verleden. Aan de hand van de door Hijma aanbevolen terughoudendheid bij het toekennen van rechtsgevolgen aan nietigheid is verdedigbaar dat alle commotie van financieringsmaat-

schappijen niet nodig was geweest. Maar genoeg over dit boek. Een kroniek is er niet voor om in een recensie te ontaarden.

Uitleg van overeenkomsten

In het *BW-krant jaarboek 1988* bespreekt G. H. Lankhorst de uitleg van overeenkomsten. De auteur ziet hiervoor als grondslag de art. 3.2.2 en 3.2.3. Hij moet niets hebben van de huidige uitlegbepalingen in de art. 1378 e.v. BW en hij stemt dan ook, anders dan uw kroniekschrijver, in met de schrapping van deze bepalingen in het NIEUW BW.

Ook over art. 3.2.2/3 gaat de bijdrage van A. Verhaar over gerechtvaardigd vertrouwen in ontslagzaken, gepubliceerd in *Ars Aequi* 1988, blz. 83-91. Zoals bekend, keert het genuanceerde beschermingsstelsel dat de Hoge Raad in een reeks arresten te beginnen met Eelman/Hin en Van Dongen/Van den Oetelaar heeft opgebouwd in het nieuwe recht niet terug. In plaats daarvan kunnen ter bereiking van een billijk resultaat de art. 3.1.1.12 (onderzoeksplicht voor de werkgever) en 6.1.1.2/6.5.3.1 (beperkende werking van redelijkheid en billijkheid) worden ingeroepen. Schrijfster toont zich voorstandster van laatstgenoemde mogelijkheid.

Handelingsonbevoegdheid

De handelingsonbevoegdheid is een figuur die in het NIEUW BW aanzienlijk minder vaak voorkomt dan in het oude BW. T. J. Mellema-Kranenburg toont in haar bijdrage aan het *BW-krant jaarboek 1988* aan dat het nog resterende art. 3.2.9 wel degelijk van belang blijft. Vergeleken bij art. 3.2.10 is met het oog op het algemeen belang vooral de sanctie van absolute nietigheid onmisbaar.

Een bepaalde vorm van handelingsonbevoegdheid, te weten het schenkingsverbod tussen echtgenoten, is het onderwerp van de bijdrage van J. van Duijvendijk-Brand aan hetzelfde jaarboek. Schrijfster verzet zich fel tegen de voorgestelde schrapping van art. 1715 BW.

Wilsgebreken

J. Hijma had kennelijk na het voltooien van zijn dissertatie nog wat materiaal over. In *BW-krant jaarboek 1988* gaat hij in op art. 3.2.10 lid 5 over bedreiging, bedrog of misbruik van omstandigheden door een derde.

Boek 6 titel 1

Natuurlijke verbintenis

Wat ik hierboven opmerkte over het boek van Hijma geldt ook voor de dissertatie van B. Wessels over de natuurlijke verbintenis. Het boek is